

воре дотримання встановлених правил поведінки з комп'ютерною технікою і носіями інформації, технічно грамотне проведення пошуку та огляду доказів, потрібної інформації. Окрім зазначеного технічного оснащення на місці проведення процесуального необхідно переглянути й інші носії інформації. А тому не слід обмежуватись пошуком інформації лише у комп'ютері, необхідно уважно оглянути наявну документацію як електронну, так і паперову. Більшу частину даних, що зберігаються й обробляються комп'ютером, завжди можна скопіювати на переносні носії інформації – гнучкі магнітні дискети. Якщо спеціаліст не має можливості продивитися дискети чи CD-ROM (лазерні) диски та інші магнітні носії на місці, їх необхідно вилучити для подальшого дослідження з дотриманням процесуальних норм. Стосовно комп'ютера (комп'ютерів), що знаходиться у працюючому режимі, то на магнітний носій слід скопіювати програми і файли даних, які зберігаються на його віртуальному диску або в оперативній пам'яті. А також переписати інформацію на жорсткий диск персонального комп'ютера оперативно-слідчої групи, або ж скопіювати інформацію на CD-диск за допомогою CD-ROMа [7, с. 56-59].

Для виявлення та огляду подібних слідів необхідно залучити спеціаліста з комп'ютерної техніки та програмного забезпечення [8, с. 8].

Важливим напрямом під час проведення огляду є ретельна перевірка вхідних та вихідних записів, які ведуться в організації, установі як у письмовій формі, так і в електронній. Слід сказати, що шахраї нерідко використовують комп'ютерну техніку для підготовки проєктів різних підроблених документів, зберігання відео- або фотофайлів, ведення переписки в мережі Інтернет й електронною поштою, відвідування соціальних мереж. Крім того, на карті мобільного телефону також може зберігатися значна кількість інформації про контакти, зв'язки і т.п. В даному випадку до огляду також слід обов'язково залучити спеціаліста, який може надати допомогу при підключенні даної техніки (особливо у випадках, якщо встановлено пароль) та користуванні нею.

1. Професійна допомога по нерухомості, спадкуванню, сімейним питанням. URL: http://www.dom-pravo.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/The-lawyerDarnytskyi-district-of-Kiev-legal-advice-phone.-050-469-11-13-skype-dompravo-www.dom-pravo.kiev_ua_-1.jpg.pagespeed.ce.Ms1Pq4fZvj.jpg

2. Гусейнов Я. Что будет со статусом нотариусов? *Юридическая практика*. 2004. № 13. С. 20-21.

3. Відшкодування збитків, заподіяних злочинами (нерухомість): збірник нормативно-правових актів / упор.: С.І. Ніколаюк, І.В. Сервецький. К.: НАВСУ. 2002. 78 с.

4. Про затвердження Примірного положення про центр надання адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів від 20.02.2013 № 118: <http://www.rada.gov.ua>.

5. Павлова Н.В. Розслідування шахрайства при укладанні цивільно-правових угод щодо відчуження житла: монографія / за заг. ред. Є.І. Макаренка. Дніпропетровськ: Дніпроп. ун-т внутр. справ, 2008. 176 с.

6. Бюллетень законодавства і юридичної практики України. 2002. № 8: Приватна власність в Україні. 416 с.

7. Котляревський О.І., Киценко Д.М. Комп'ютерна інформація як речовий доказ у кримінальній справі. *Інформаційні технології та захист інформації: зб. наук. праць*. Запоріжжя, 1998. Вип. 2. 128 с.

8. Паламарчук Л.П. Криміналістичне забезпечення розслідування незаконного втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Академія прокуратури. Київ. 2005. 21 с.

Скок Олександра Сергіївна

доцент кафедри,
кандидат юридичних наук

Миронова Тетяна Миколаївна

викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

Боротьба з корупцією є одним із провідних напрямків державної політики в Україні, реалізація якої позначиться на формуванні довіри у громадян до органів державної влади та покращенні економічного стану українського суспільства, зокрема та держави в цілому.

Дослідженню питань протидії корупції приділяли увагу такі вчені, як: Л.В. Багрій-Шахматов, В.М. Гаращук, Д.Г. Заброда, О.Г. Кальман, З.Р. Кисіль, М.В. Маринюк, О.А. Мартиненко, М.І. Мельник, Ю.П. Мірошник, О.П. Нагорний, Є.В. Невмержицький,

І.С.О. Нуруллаєв, С.С. Рогульський, О.В. Терещук, О.В. Ткаченко, Р.М. Тучак, С.А. Шалгунова та ін.

В умовах реформування законодавчих актів, необхідних для посилення боротьби з проявами корупційної злочинності, до Кримінального кодексу України було внесено відповідні зміни, які певним чином позначилися на правовому становищі осіб, які їх вчиняють.

Слід зазначити, що реалізація антикорупційної ідеї в Кримінальному кодексі України відбувалася в три етапи. Першим кроком в цьому напрямку стало прийняття Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. [1]. Відповідно до абз. 4 ч. 1 ст. 1 цього Закону корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. Другим – прийняття 14 жовтня 2014 р. ЗУ «Про Національне антикорупційне бюро України», який визначає статус Національного антикорупційного бюро України як державного органу, на який покладено повноваження щодо попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових правопорушень. У Законі неодноразово зустрічаються поняття «кримінальне корупційне правопорушення», «корупційний злочин», «корупційний злочин середньої тяжкості» (у КК України таке словосполучення міститься в п. 2 ч. 3 ст. 81 та п. 2 ч. 4 ст. 82) [2]. Відповідно до цього ж Закону ст. 45 КК України доповнено приміткою, що визначила перелік корупційних злочинів. Третім кроком стало розширення переліку корупційних злочинів, що пов'язано із прийняттям ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» від 12 лютого 2015 р. [3]. Так, корупційними злочинами відповідно до ст. 45 КК України вважаються злочини, передбачені ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені ст. 210, 354, 364, 364¹, 365², 368-369² КК України [4, с. 79-80].

Серед корупційних злочинів злочинами невеликої тяжкості є діяння, передбачені ч. 1 ст. 357, ч. 1 ст. 210, ч. 1 ст. 354, ч. 3 ст. 354, ч. 1 ст. 364¹, ч. 1 ст. 365², ч. 1 ст. 368², ч. 1 ст. 368³, ч. 1 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 369² КК України.

Злочинами середньої тяжкості діяння, передбачені ч. 2 ст. 191, ч. 2 ст. 320, ч. 2 ст. 357, ч. 2 ст. 354, ч. 4 ст. 354, ч. 1 ст. 364, ч. 2 ст. 365², ч. 1 ст. 368, ч. 2 ст. 368², ч. 2 ст. 368³, ч. 3 ст. 368³, ч. 2 ст. 368⁴, ч. 3 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 369, ч. 2 ст. 369² КК України. До тяжких належать склади злочинів, відповідальність за які передбачена ч. 3 ст. 191, ч. 4 ст. 191, ч. 2 ст. 262, ч. 2 ст. 308, ч. 2 ст. 312, ч. 2 ст. 313, ч. 2 ст. 410, ч. 2 ст. 210, ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 364¹, ч. 3 ст. 365², ч. 2 ст. 368, ч. 3 ст. 368, ч. 3 ст. 368², ч. 4 ст. 368³, ч. 4 ст. 368⁴, ч. 2 ст. 369, ч. 3 ст. 369, ч. 4 ст. 369, ч. 3 ст. 369² КК України. Особливо тяжкими корупційними злочинами є діяння, передбачені ч. 5 ст. 191, ч. 3 ст. 262, ч. 3 ст. 308, ч. 3 ст. 312, ч. 3 ст. 313, ч. 3 ст. 410, ч. 4 ст. 410, ч. 4 ст. 368 КК України.

До корупційних злочинів невеликої тяжкості належать 10 складів злочинів, що становить 4,7 % від загальної кількості злочинів невеликої тяжкості. Для порівняння, корупційні злочини середньої тяжкості складають в Особливій частині 15 складів – 5 % від загальної кількості цієї категорії злочинів. Категорія тяжких злочинів нараховує 20 складів – 8,8 % корупційних злочинів. Із загальної кількості особливо тяжких злочинів корупційні злочини становлять 8 складів, або 7,3 % від загальної кількості таких злочинів [4, с. 81].

Дія деяких інститутів Загальної частини КК України щодо осіб, які вчинили корупційні злочини, певним чином звужується. Так, на таких осіб не поширюється дія таких інститутів, як: звільнення від кримінальної відповідальності (ст. 45, 46, 47 та 48 КК України), призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ч. 1 ст. 69 КК України), звільнення від покарання та його відбування (ч. 4 ст. 74 КК України), звільнення від відбування покарання з випробуванням (ч. 1 ст. 75 КК України), звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років (ч. 1 ст. 79 КК України), умовно-дострокове звільнення від відбування покарання (п. 1 ч. 3 ст. 81 КК України), заміна невідбутої частини покарання більш м'яким (п. 1 ч. 4 ст. 82 КК України) та амністія (ч. 4 ст. 86 КК України) [4, с. 82].

Отже, реалізація антикорупційної політики нашої держави суттєво позначилася на положеннях чинного Кримінального кодексу України. Безпосередньо це вплинуло на відокремлення діянь корупційної спрямованості від інших категорій злочинів, передбачених законодавчою класифікацією злочинів, а також на неможливість застосування до таких осіб певних пільгових інститутів кримінальної відповідальності. Все це ще раз підкреслює позицію держави стосовно осіб, які вчиняють корупційні злочини.

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. *Відом. Верхов. Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
2. Про національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII. *Відом. Верхов. Ради України*. 2014. № 47. Ст. 2051.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції: Закон України від 12 лютого 2015 р. № 198-VIII. *Відом. Верхов. Ради України*. 2015. № 17. Ст. 118.
4. Скок О.С. Злочини невеликої тяжкості та питання кримінальної відповідальності: монографія. К.: Право, 2017. 264 с.

Скок Олександра Сергіївна
доцент кафедри,
кандидат юридичних наук

Шевченко Таїсія Віталіївна
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЮ АВТОРСЬКИХ ТА ІНШИХ СУМІЖНИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

Сучасна правова система в Україні закріплює безліч особистих немайнових прав, які належать кожній людині. Об'єктом дослідження виступають авторські права і суміжні права. З упевненістю можна сказати, що тема порушення авторського права та інших суміжних прав в Україні є найменше дослідженою з наукової точки зору, однак, на сьогодні висвітлена нами проблема в Україні стоїть досить гостро.

Так, за статистичними даними Генеральної прокуратури України, відповідно за статтею 176 КК України у 2014 році – зареєстровано 339 злочинів, оголошено про підозру 64 особам, складено обвинувальних вироків – 60; у 2015 році – зареєстровано – 250, оголошено про підозру – 84 особам, направлено до суду з обвинувальним актом – 77; у 2016 році – 157, оголошено про підозру – 25, з обвинувальним актом направлено до суду – 20; у 2017 році – зареєстровано 95, оголошено про підозру – 22, з обвинувальним вирокком направлено до суду – 21; у 2018 – зареєстровано 126, оголошено про підозру – 42, з обвинувальним актом направлено – 41 [1]. Як ми можемо побачити, динаміка зареєстрованих злочинів за ст. 176 КК України різко коливається. Якщо у 2014 році зареєстровано 339, то найменший показник склав у 2017 році – 95, що може свідчити як про те, що динаміка змінилась до покращення завдяки вдалим профілактичним заходам, а також і про те, що зменшилась кількість заяв та повідомлень про вчинені злочини.

Крім того, такого роду злочини мають досить високий рівень латентності, тобто скритої злочинності. В більшості випадків за заявами потерпілих осіб, які не завжди звертаються до правоохоронних органів щодо відновлення своїх законних прав. Деякі автори взагалі не можуть знати про порушення їх прав, що також відноситься до латентності.

Для з'ясування проблем попередження порушень авторського права та суміжних прав варто звернутись до визначення предмета ст. 176 КК України. На наш погляд, визначення предмета авторського права та суміжних прав є одним із складних елементів об'єктивних ознак ст. 176 КК України.

Так, предметом порушення авторського права і суміжних прав *є* твори науки, літератури і мистецтва, комп'ютерні програми і бази даних, а так само відтворення, виконання, фонограми, відеограми і програми мовлення.

За наявності достатніх даних про вчинення порушення авторських прав і (або) суміжних прав, за яке відповідно до закону передбачена кримінальна відповідальність, орган досудового розслідування або суд зобов'язані вжити заходів для забезпечення розшуку і накладення арешту на: примірники творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), записаних виконань, фонограм, відеограм, програм мовлення, щодо яких припускається, що вони є контрафактними, а також засоби обходження технічних засобів захисту; матеріали й обладнання, призначені для їх виготовлення і відтворення; документи, рахунки та інші предмети, що можуть бути доказом вчинення протиправних дій [2].